

Idea i koncepcja monografii

Monografię zatytułowaną *Trudne wydarzenia współczesnego świata. Różne doświadczenia i perspektywy pedagogów i pedagogów* tworzy zbiór refleksji osób zajmujących się edukacją na temat współczesnego świata i trudnych, dramatycznych zdarzeń, w których uczestniczymy lub których jesteśmy świadkami. Jest próbą odzwierciedlenia w formie różnych, czasem bardzo osobistych narracji, tego, czego doświadczają społeczności europejskie. To dokument pierwszej fazy wojny w Ukrainie, na który składa się opis przeżyć i przemyśleń ludzi podczas wojny i w związku z nią. W monografii zgromadzono wypowiedzi osób reprezentujących różne ośrodki akademickie i edukacyjne w Europie. Każdy tekst przedstawia inną perspektywę i podejmuje nieco inny wątek, stanowi odrębną narrację autora/autorów na temat trudnej rzeczywistości, w której funkcjonują dziś społeczeństwa. Wszystkie rozważania układają się w spójną opowieść o dramatycznych przemianach współczesnego świata, sposobach rozwiązywania trudności i pokonywania przeszkód oraz o próbach tworzenia lepszych warunków życia.

Inspiracją do podjęcia prac nad przygotowaniem tekstów do monografii była wymiana doświadczeń i refleksji podczas międzynarodowego seminarium naukowego pod hasłem *Nauczycielka/nauczyciel i uczennica/uczeń w procesie komunikacji na temat aktualnych, trudnych wydarzeń w świecie. Wybrane perspektywy*, które odbyło się 20 maja 2022 roku na Wydziale Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Z inicjatywy pracowniczek Zakładu Edukacyjnych Badań nad Językiem i Komunikacją Dziecka spotkaliśmy się w międzynarodowym zespole, by podyskutować o komunikacji między nauczycielami i uczniami w szkole w dobie pandemii COVID-19 i wojny w Ukrainie. Zastanawialiśmy się, jak rozmawiać z dziećmi i młodymi ludźmi na ważne i jednocześnie bardzo trudne tematy, które dotyczą nas wszystkich. Debatowaliśmy w formule hybrydowej – ze względu na zagrożenie koronawirusem i utrudnienia związane z podróżowaniem. Nasze spotkanie przypadło na bardzo trudny czas wojny w Ukrainie, wydarzenia tak złego, że trudno nam było znaleźć słowa, by je opisać. Nie sposób o nim mówić bez emocji. Wiedzieliśmy, że wobec

zła nie możemy pozostać obojętni. Nie jesteśmy obojętni. Dramatyczne wydarzenia, zło, trudne sytuacje dotyczą każdego z nas i nadal wywołują emocje, mobilizują też do działania. Chcemy na tyle, na ile to jest możliwe, rozwiązywać trudności, pokonywać przeszkody. W krajach, z których pochodzimy, podjęte zostały i są podejmowane oraz doskonalone działania i wypracowywane nowe rozwiązania pomocowe służące obywatelom i obywatelkom Ukrainy, ale także innych krajów, na przykład Syrii, służące społeczeństwu Europy w czasach kolejnych kryzysów.

W początkowej części monografii zamieszczamy tekst napisany przed wybuchem wojny w Ukrainie. Dotyczy on językowego obrazu wojny w ujęciu dzieci, które znały ją z lekcji historii, filmów historycznych, wspomnień, literatury, oraz refleksję wprowadzającą, otwierającą majowe seminarium. Zależy nam, aby utrwalić i pokazać emocje i przemyślenia, które nam wówczas towarzyszyły.

Pozostałe teksty zostały przygotowane na potrzeby monografii. Zgrupowano je w dwie części. Pierwsza, zatytułowana *Trudne wydarzenia współczesnego świata z perspektywy pedagogów i pedagogów reprezentujących wybrane kraje europejskie*, to zbiór zapisanych doświadczeń i refleksji pedagogów z różnych krajów. Rozpoczynają go teksty autorek z Ukrainy. Pierwszy przygotowała pani profesor **Valentyna Kushnir**, reprezentująca Uniwersytet Pedagogiczny w Humanu. Drugi to tekst współautorski pań: **Viry Andriievskiej** (profesor nadzwyczajnej Wydziału Informatyki Uniwersytetu Pedagogicznego w Charkowie), **Tetiany Halkiny** (wykładowczyni w Ukraińskiej Akademii Medycznej i doktorantki w Charkowskim Narodowym Uniwersytecie Pedagogicznym) oraz **Natalii Machynskiej** (z Lwowskiego Uniwersytetu Narodowego). Kolejną refleksję przygotowały profesor **Concepción Sánchez-Blanco** z hiszpańskiego Uniwersytetu da Coruña i profesor **Kinga Kuszak**, reprezentująca Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Magister **Joanna Mix**, profesor **Stefan Rollnik** z Uniwersytetu we Frankfurcie nad Menem i Centrum Wsparcia Społecznego w Elmshorn i profesor **Katarzyna Sadowska** z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu podzielili się doświadczeniami na temat przykładowych modeli wspierania uchodźców z Ukrainy w Niemczech w kontekście integracji, szkolnictwa oraz wychowania. Dalej magister **Agnieszka Bojarczuk-Tüncer** (doktorantka na Wydziale Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i wykładowczyni w Uniwersytecie Cucurova w Turcji) zaprezentowała dobre praktyki i rozwiązania edukacyjne dotyczące uchodźców syryjskich w tureckiej przestrzeni edukacyjnej. Doktor **Natalia Kowalska**, reprezentująca Global Change Research Institute CAS w Brnie, opisała perspektywę matki, naukowca, obcokrajowca w rozmowach z dzieckiem na aktualne, trudne tematy współczesnego świata. Magister **Agnieszka Steur** – językoznawczyni, pisarka i nauczycielka mieszkająca w Holandii – przedstawiła doświadczenia podobnych rozmów z dziećmi i młodzieżą w tym kraju.

Drugą część monografii, zatytułowaną *Polska rzeczywistość edukacyjna w czasie trudnych wydarzeń współczesnego świata – wybrane kwestie*, tworzą teksty przygotowane przez zespół Zakładu Edukacyjnych Badań nad Językiem i Komunikacją Dziecka

Wydziału Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Rozpoczyna ją refleksja profesor **Katarzyny Sadowskiej** *Uczeń w sytuacji powszechnej komunikacji szkolnej*. Następnie doktor **Marta Kędzia** pisze na temat młodzieży akademickiej kierunków pedagogicznych w obliczu trudnych tematów współczesnego świata. Z kolei doktor **Anna Ratajczak** podejmuje zagadnienie nauczyciela w nowej rzeczywistości szkolnej z wojną w tle. Doktor **Anna Rybińska** oraz magister **Syma Marta Al Azab-Malinowska** dzielą się propozycjami praktycznych rozwiązań w szkole w czasie kryzysu. Monografię kończy refleksja podsumowująca przygotowana przez redaktorki tomu.

Każdą pracę przygotowano w dwóch językach. Teksty w językach: ukraińskim, polskim i hiszpańskim przetłumaczono na język angielski. Jeden tekst został przełożony na język polski. Zależało nam na tym, aby z jednej strony zachować specyfikę stylu, w jakim autorki i autor opisali swoje doświadczenia i formułowali refleksje, z drugiej strony chcemy umożliwić dostęp do tekstów szerokiemu gronu Czytelników. Wyrażamy ogromną wdzięczność dla wszystkich autorek i autorów, którzy zechcieli przygotować swoje teksty do niniejszej monografii, dla osób, które zechciały opisać swoje doświadczenia.

Marta Kędzia, Katarzyna Sadowska, Kinga Kuszak